

Yttrande från Europeiska regionkommittén — Bidrag från regioner och städer till en ny ram för EU:s politik för små och medelstora företag

(2020/C 39/08)

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Inledning

1. Europeiska regionkommittén noterar att vissa EU-medlemsstater befinner sig i en period av avmattning. Detta problem är tydligast på regional nivå och visar sig genom en minskad arbets- och produktionseffektivitet, svagare handelsdynamik, en stadigt låg nivå på offentliga och privata investeringar i transport- och energiinfrastrukturen och den digitala infrastrukturen och ihållande – relativt höga – ekonomiska och sociala skillnader, vilket i kombination med globaliseringstrenderna, såsom nästa industriella revolution, demografi och förändringarna i arbetets karaktär kräver innovativa politiska lösningar.
2. ReK anser att de europeiska ekonomiernas konkurrenskraft grundar sig på små och medelstora företags entreprenörskap och innovationspotential, och välkomnar därför kommissionens och rådets uppmaningar att vidareutveckla EU:s heltäckande ekonomiska strategi, med beaktande av denna sektors särskilda roll.
3. Europeiska regionkommittén understryker den inverkan som programmet "Small Business Act" haft för utvecklingen av små och medelstora företag tio år efter starten, men uppmärksammar samtidigt behovet av en övergripande strategi för stöd till små och medelstora företag samt bättre uppföljning av programmets effekter.
4. Kommittén noterar behovet av särskilda stöpelare för små och medelstora företag inom ramen för kommissionens program, med hänsyn tagen till små och medelstora företags heterogenitet, samt pekar samtidigt på behovet av en mer flexibel strategi med fokus på effektivitet och på att göra det möjligt för företag att nästa steg i utvecklingen. Kommittén förväntar sig att kommissionen vidtar åtgärder som överensstämmer med rekommendationerna i ReK:s studie om EU:s politiska ram för små och medelstora företag: lägesrapport och utmaningar ⁽¹⁾. Nya instrument bör främst inriktas på små företag med riskfyllda projekt.
5. ReK understryker medlemsstaternas och regionernas roll och ansvar för att skapa och tillämpa verktyg för att genomföra EU:s politik gentemot små och medelstora företag, som framför allt bör stödja kompetensuppbyggnad hos både personalen på små och medelstora företag, och hos företagen själva, bland annat i fråga om digitaliseringen som kommer att stödja utvecklingen av dessa företag på lång sikt.
6. Kommittén framhåller ett starkt behov av att uppmärksamma stödet till utvecklingen av små och medelstora företag, även utanför storstadsområdena, främst inom ramen för EU-medlemsstaters operativa program.
7. Europeiska regionkommittén erkänner betydelsen av uppstartsföretag inom ramen för små och medelstora företag ⁽²⁾ eftersom det är de som ansvarar för genomförandet av ett antal radikala innovationer. För närvarande framhåller kommittén emellertid behovet av att även stödja de befintliga företag som är i färd med att skala upp samt skapa inkrementell innovation – EU:s politik bör präglas av en bredare strategi när det gäller att stödja företag – från tidpunkten för inträde på den lokala marknaden fram till inträdet på den globala marknaden.
8. ReK anser att EU:s politik bör stödja processer för att integrera små och medelstora företag i internationella värdekedjor över hela Europa. Kommittén konstaterar att internationaliseringen av den ekonomiska verksamheten i utvalda små och medelstora företag utanför EU kan garantera spridning av de bästa lösningarna, som gynnar europeiska små och medelstora företag och leder till att deras produktivitet förbättras, huvudsakligen genom överföring av kunskap och know-how.
9. Kommittén erkänner betydelsen av nätverket av nationella företrädare för små och medelstora företag (SME Envoys Network), som bör spela en viktig roll i processen för att identifiera de problem och definiera de möjligheter som europeiska entreprenörer står inför.

⁽¹⁾ <https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/EU-SMEs/EU-policy-SMEs.pdf>

⁽²⁾ Europeiska regionkommittén, *Stöd till uppstartsföretag och expanderande företag i Europa: ett regionalt och lokalt perspektiv*, ECON-VI/021, föredragande: Tadeusz Truskolaski, COR-2017-00032-00-01, juli 2017.

10. Europeiska regionkommittén betonar behovet av att främja och genomföra mindre tidskrävande administrativa förfaranden och av att minska antalet bördor på alla nivåer i den europeiska och nationella administrationen, vilket på ett avgörande sätt påverkar de små och medelstora företagens funktionssätt, inklusive de finansiella aspekterna av deras verksamhet.
11. ReK understryker behovet av att stödja processen för att skapa nya finansieringskällor för små och medelstora företag samt underlätta tillgången till traditionella finansieringsmetoder för bredast möjliga grupp små och medelstora företag som är verksamma inom EU:s olika geografiska områden.
12. Kommittén stödjer uppmaningen till att se över den definition av små och medelstora företag som i nuläget används på EU-nivå. Syftet är att ta hänsyn till det faktum att medelstora företag (medelstora börsnoterade företag med upp till 500 anställda) till sin struktur i hög grad är jämförbara med små och medelstora företag (< 250 anställda och en årlig omsättning på ≤ 50 miljoner euro eller en balansräkning på ≤ 43 miljoner euro), men att de ändå inte åtnjuter någon förmånsbehandling jämfört med stora företag.
13. ReK pekar på betydelsen av idén om en enda kontaktpunkt när det gäller stöd till små och medelstora företag och understryker behovet av att i detta syfte konsolidera stödnätverket för små och medelstora företag på europeisk nivå. Kommittén föreslår att använda det befintliga nätverket Enterprise Europe Network. Tack vare sammankopplingen av olika former av stöd till små och medelstora företag i ett enda nätverk samt dess samarbete med SME Envoys Network bör man uppnå synergieffekter som förväntas av små och medelstora företag och kommissionen.

Risker och utmaningar när det gäller den fortsatta utvecklingen av små och medelstora företag

14. Europeiska regionkommittén konstaterar att små och medelstora företag i EU står inför utmaningar som följer av bl.a. ökande global konkurrens, uppkomsten av nya affärsmodeller, digitaliseringen och införandet av ny teknik inom både industrin och tjänstesektorn, utvecklingen av den cirkulära ekonomin och delningsekonomin samt av att upprätthålla en hållbar utveckling.
15. ReK betonar att det är viktigt att stödja samarbete mellan grupper av specialiserade små och medelstora företag (kluster). Kommittén efterlyser en kontinuerlig utveckling av befintliga EU-instrument på detta område, såsom EU:s klusterportal, Europeiska observatoriet för kluster och industriell förändring och kommissionens initiativ för europeiska kluster av hög kvalitet (European Cluster Excellence Initiative).
16. ReK bekräftar den ökande betydelsen av företagares sociala ansvar gentemot samhället och miljön.
17. Kommittén noterar uppdelningen när det gäller takten av och styrkan i den ekonomiska expansionen mellan små och medelstora företag och större företag, vilket orsakar en ekonomisk polarisering av EU:s regioner på grund av de mindre utvecklade regionernas särdrag.
18. ReK understryker att de allt fler och alltmer komplicerade administrativa bestämmelserna leder till att de små och medelstora företagens tillväxtpotential begränsas, i synnerhet när det gäller mikroföretagen, som saknar de administrativa och ekonomiska resurser som krävs för att övervinna dessa hinder. Därför efterlyser kommittén en minskning av den administrativa komplexiteten för företag i EU, särskilt i samband med gränsöverskridande verksamhet.
19. Kommittén noterar att de allt fler innovativa lösningarna på marknaden, i kombination med att de endast är ekonomiskt överkomliga för små och medelstora företag i begränsad utsträckning, innebär man måste genomföra en ny strategi som går ut på att uppmuntra skapandet och utvecklingen av s.k. öppna innovationer.
20. Europeiska regionkommittén välkomnar att Eruf kommer att fortsätta att vara den viktigaste finansieringskällan för lokala och regionala program som stöder små och medelstora företag under den nya programperioden 2021–2027, och i synnerhet när det gäller tillgång till finansiering, stöd till FoU och innovation, kompetensutveckling samt marknadstillträde och internationalisering, samtidigt som kommittén betonar att Horisont och Cosme kommer att få ökad betydelse för små och medelstora företag. Kommittén upprepar dock sin invändning mot förslaget att den tematiska koncentrationen inom Eruf skulle inriktas på den nationella nivån, eftersom en centraliserad tilldelningsmekanism skulle motverka en platsbaserad strategi och principen om flernivåstyre, som är avgörande för ett effektivt och ändamålsenligt stöd till små och medelstora företag.
21. ReK noterar skillnader mellan EU:s sektorspolitik, däribland i fråga om offentlig upphandling, konkurslagstiftning, miljöskydd, skillnader när det gäller stöd till kluster och inställning till konkurrensregler, vilket har en stark inverkan på små och medelstora företag och deras fortsatta expansion.
22. Kommittén anser att den inre marknaden är en framgång för EU men att det också krävs ytterligare insatser för att fullborda den, till exempel att man undanröjer hinder för den fria rörligheten för varor och tjänster. Det är en av orsakerna till de svårigheter som små och medelstora företag möter i sitt arbete för att öka den ekonomiska verksamhetens omfattning och dra fördel av internationalisering.

23. ReK noterar den omvandling av ekonomin som dess digitalisering innebär, vilket gör det nödvändigt för små och medelstora företag att öka sina anslag för inköp och/eller utveckling av teknik och know-how.
24. Europeiska regionkommittén uppmanar kommissionen att utarbeta åtgärder för att stödja digital omvandling av små och medelstora företag i EU:s regioner, baserat på framgångarna med befintliga initiativ, såsom t.ex. Digital Cities Challenge.
25. ReK anser att digitaliseringen är en möjlighet att flytta små och medelstora företags produkter och tjänster till bredare, alleuropeiska marknader och marknader utanför Europa, och gör det möjligt att utveckla handeln över gränserna.
26. ReK betonar att utmaningen för EU är att ytterligare öka produktiviteten och konkurrenskraften (inklusive den kostnadsrelaterade konkurrenskraften) i industriella värdekedjor och samtidigt upprätthålla miljöpolitikens ambitiösa mål.

Små och medelstora företags förväntningar avseende framtida politik inriktad på tillväxt och utveckling

27. Europeiska regionkommittén betonar de potentiella fördelarna för små och medelstora företag och för företagare till följd av investeringar på EU-nivå i att integrera regionala företagsekosystem och uppmanar samtidigt kommissionen att vidareutveckla det projekt som för närvarande genomförs med europeiska entreprenörregioner (EER), som förbinder europeiska "silicon valleys".
28. ReK uppmärksammar de svårigheter som många små och medelstora företag står inför när det gäller att anställa och behålla kvalificerad arbetskraft. Små och medelstora företag möter en stark konkurrens om kompetenta arbetstagare från stora företag som förfogar över mer resurser och kan erbjuda högre löner, detta trots att små och medelstora företag utgör ryggraden i Europas ekonomi och 99 % av alla företag i EU.
29. Europeiska regionkommittén påpekar att företrädare för små och medelstora företag, inklusive stödorganisationer och sammanslutningar för små och medelstora företag, bör kunna medverka mer aktivt i utformningen och samordningen av genomförandet av den unionspolitik som har direkt samband med denna kategori av entreprenörer.
30. Kommittén förväntar sig att företrädare på regional nivå engagerar sig i förvaltningen av EU:s politik för små och medelstora företag och att de samarbetar närmare med företrädare för små och medelstora företag (SME Envoys).
31. ReK hävdar att EU:s industripolitik bör inriktas på bredare innovation, viktig möjliggörande teknik, samt viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse (IPCEI), digitalisering och små och medelstora företag.
32. Kommittén stöder kommissionens idé om att förenkla de administrativa förfaranden som ska följas när man söker finansiering och rapporterar, vilka är särskilt betungande för mikro- och småföretag med begränsade personalresurser. Förslag såsom förenklade kostnadsalternativ (schablonbelopp, klumpsummor och enhetskostnader) kommer att underlätta skapandet av projektbudgetar och deras avstämning, vilket kommer att öka andelen stödmottagande små och medelstora företag.
33. ReK stöder en strategi där lokalt och regionalt, och vidare nationellt och internationellt tänkande dominerar. Att testa idéer i mindre skala och stödja inkrementell innovation möjliggör snabbare utveckling och genomförande av nya tekniska lösningar med användning av ekonomiska medel i en utsträckning som är överkomlig för små och medelstora företag.
34. Europeiska regionkommittén konstaterar att de föreslagna ramarna för gemensamma regler för europeiska struktur- och investeringsfonder måste vara flexibla för att göra det möjligt för de regioner som behöver det att inrikta de operativa programmen på små och medelstora företag samt på mikroentreprenörskap.
35. Kommittén uppmanar till att skapa program för stöd till små och medelstora företags kapacitetsuppbyggnad, t.ex. när det gäller att använda moderna finansiella instrument, öka medvetenheten om vikten av informationsutbyte och samarbete eller möjligheten och behovet av att bygga upp långsiktiga strategier och planera för tillväxt.
36. Kommittén noterar den ökande betydelsen av klusterintegration, särskilt plattformarna för smart specialisering, där de lokala myndigheterna spelar en central roll i skapandet av integrerade värdekedjor på europeisk nivå och därmed stöder de små och medelstora företagen i deras internationella tillväxt.
37. ReK förväntar sig att man upprätthåller EEN-punkternas starka regionala och lokala dimension, vilka i framtiden skulle kunna ta på sig nya roller.

38. Kommittén pekar på behovet av att utöka de tjänster som erbjuds av EEN, inklusive när det gäller att öka omfattningen av små och medelstora företags verksamhet, information om nationella och europeiska bestämmelser, finansieringsmöjligheter i enskilda EU-medlemsstater, uppbyggnad av partnerskap med andra aktörer inom sektorn/aktörer som deltar i produktionsprocessen etc.
39. Europeiska regionkommittén noterar behovet av att stärka de regionala kontoren för små och medelstora företag som regelbundet, t.ex. genom plattformar av typen Refit, skulle kunna delta i diskussionerna om föreslagna lagstiftningsändringar, samt medverka i övervakningen, kontrollen och utvärderingen av förändringarnas inverkan på små och medelstora företag.
40. Kommittén betonar vikten av en diversifiering av finansieringskällorna för små och medelstora företag, och att lösa problemet med luckor i finansieringen av vissa branscher eller verksamheter bör vara en av prioriteringarna.
41. Kommittén noterar med tillfredsställelse de överenskommelser som nåtts för kapitalmarknadsunionen om att göra det lättare för små och medelstora företag att få tillträde till offentliga upphandlingar, samt att införa åtgärder som förenklar och minskar kostnaderna och de administrativa bördorna.
42. ReK välkomnar att vissa medlemsstater har lanserat initiativ för att öka små och medelstora företags deltagande i offentliga upphandlingar.
43. Kommittén uppmärksammar frågan om små och medelstora företags tillgång till offentliga upphandlingar, och uppskattar samtidigt att denna kategori av företag omfattas av reformen av direktivet om offentlig upphandling, och uppmuntrar till fortsatt arbete för lämpliga förbättringar.
44. ReK understryker att försenade betalningar, bristande medvetenhet bland små och medelstora företag om de viktigaste aspekterna av offentlig upphandling samt de höga potentiella kostnaderna för rättsliga åtgärder förblir de främsta hindren för dem att öka sitt engagemang på detta område och ta vara på möjligheten att utöka omfattningen av sin verksamhet.

Avslutande kommentarer

45. Europeiska regionkommittén konstaterar att små och medelstora företag, på grund av sin stora strukturella flexibilitet och produktionsprofil, kan reagera snabbt på dynamiska socioekonomiska förändringar. Ett hinder är de ekonomiska medel som är nödvändiga för denna anpassning, vilket innebär att förslag till stöd på detta område måste anpassas till små och medelstora företags behov.
46. Kommittén understryker att små och medelstora företag, på grund av sin inverkan inte bara på arbetsmarknaden utan också på konsumenterna, är en viktig intressent som är medansvarig för genomförandet av den cirkulära ekonomin, vilket bör återspeglas i skattelättnader och tillgången till EU-medel.
47. ReK anser att kommissionen bör dra nytta av erfarenheterna från småföretagsakten (SBA) och handlingsplanen för entreprenörskap fram till 2020. Det är ändamålsenligt att förbättra och förenkla, och inte göra radikala förändringar eller bryta med det som uppnåtts tidigare och söka efter helt nya lösningar.
48. Kommittén påpekar att antalet initiativ som gör det möjligt att fördjupa mellanregionalt och gränsöverskridande samarbete fortfarande är otillräckligt.
49. ReK efterlyser återigen en ny övergripande strategi vars innehåll bör betona vikten av – inte minst banbrytande och inkrementell – innovation, stödja viktig möjliggörande teknik samt viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse, bland annat när det gäller digitalisering och små och medelstora företag.
50. ReK uppmanar kommissionen att inleda sökandet efter lösningar som skulle göra det lättare för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar, t.ex. genom att premiera deras lokala/regionala ursprung, eftersom de tidigare förändringarna har varit otillräckliga.
51. Kommittén påpekar att stödet till små och medelstora företag, trots kommissionens omfattande och mångfasetterade åtgärder, som ska ses som någonting positivt, inte kommer att fungera på ett effektivt sätt i EU som helhet på grund av vissa medlemsstaters benägenhet att införa komplicerade nationella bestämmelser.
52. ReK understryker att lokala och regionala myndigheter bör spela en viktig roll i att forma en miljö som gynnar affärsverksamhet samt vara utrustade med instrument som gör det möjligt att anpassa verksamheten till förändringar i små och medelstora företags behov. Det vore lämpligt att i högre grad involvera de lokala och regionala myndigheterna i utformningen av EU:s framtida industripolitik, inbegripet stödet till små och medelstora företag.

53. Europeiska regionkommittén instämmer i Europaparlamentets ståndpunkt där man kräver att den allmänna budgeten för EU:s program för den inre marknaden 2021–2027 ska ökas i syfte att stärka den internationella konkurrenskraften hos små och medelstora företag, expandera till marknader utanför EU och använda innovationer.
54. Kommittén är övertygad om att man genom det aviserade upptagandet av alla finansiella instrument som är tillgängliga för små och medelstora företag i den nya fleråriga budgetramen i ett enda program, InvestEU, kommer att leda till den förväntade förenklingen av förfarandena.
55. Kommittén uppmanar EU-institutionerna och medlemsstaterna att intensifiera sina insatser för att förbättra den inre marknads funktion för att frigöra dess fulla potential.
56. ReK uppmanar kommissionen och Europaparlamentet att arbeta med verktyg och mekanismer som säkerställer lika konkurrensvillkor för de europeiska små och medelstora företagen såväl inom Europa som i världen, även när det gäller teknik av strategisk betydelse för Europa.

Bryssel den 8 oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*
